

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Vabariigi Valitsus
määrus
terviktekst
01.02.2009
31.12.2009

Ohtlike taimekahjustajate ja nende peremeestaimede Eestisse toimetamise ja riigisisest edasitoimetamise ning sordiaretuses, katsetes ja muus teadustöös kasutamise nõuded ja eriloa väljastamise kord¹

Vastu võetud 30.03.2007 nr 86
[RT I 2007, 28, 157](#)
jõustumine 07.04.2007

Muudetud järgmiste Vabariigi Valitsuse määrustega (vastuvõtmise aeg, number, avaldamine Riigi Teatajas, jõustumise aeg):

21.08.2008 nr 132 ([RT I 2008, 39, 230](#)) 31.08.2008

15.01.2009 nr 12 ([RT I 2009, 7, 47](#)) 1.02.2009

Määrus kehtestatakse «[Taimekaitseseaduse](#)» § 12 lõike 2 alusel.

§ 1. Reguleerimisala

(1) Määrusega kehtestatakse ohtlike taimekahjustajate ja nende peremeestaimede (edaspidi *ohtlik materjal*) Eestisse toimetamise ja riigisisest edasitoimetamise ning sordiaretuses, katsetes ja muus teadustöös kasutamise (edaspidi *käitlemine*) nõuded ja eriloa väljastamise kord.

(2) Määruse nõudeid kohaldatakse ohtliku taimekahjustaja ja nõukogu direktiivi 2000/29/EÜ taimedele või taimsetele saadustele kahjulike organismide ühendusse sissetoomise ja seal levimise vastu võetavate kaitsemeetmete kohta (EÜT L 169, 10.07.2000, lk 1–112) III lisas nimetatud taime, taimse saaduse ja muu objekti ning IV lisas kehtestatud nõuetele mittevastava taime, taimse saaduse ja muu objekti suhtes.

(3) Ohtliku materjali käitlemiseks peab sordiaretajal, teadus- ja arendusasutusel ning Põllumajandusuuringute Keskusel «[Taimekaitseseaduse](#)» § 12 lõike 1 kohaselt olema Taimetoodangu Inspektsiooni (edaspidi *järelevalveasutus*) eriluba.

(4) Määruse nõudeid ei kohaldata ohtliku taimekahjustaja eluvõimetu bioloogilise näidispreparaadi käitlemise suhtes.

§ 2. Ohtliku materjali Eestisse toimetamise ja riigisisest edasitoimetamise nõuded

(1) Ohtlik materjal peab olema pakendatud puhtasse purunemiskindlasse pakendisse, millest ohtliku materjali iseeneslik väljumine on välistatud. Pakendile peab olema märgitud eriloa number, pakendi sisu kirjeldus ning tekst «Käesolevat materjali toimetatakse edasi direktiivi 2008/61/EÜ alusel».
[[RT I 2008, 39, 230](#)– jõust. 31.08.2008]

(2) Eestisse toimetatava ja riigisisest edasi toimetatava ohtliku materjaliga peab kaasas olema eriluba.

(3) Teisest Euroopa Liidu liikmesriigist Eestisse toimetatava ja riigisisest edasi toimetatava ohtliku materjali eriloal peab olema ohtliku materjali päritoluriigi pädeva asutuse kinnitus.

(4) Teisest Euroopa Liidu liikmesriigist Eestisse toimetatava ja riigisisest edasi toimetatava taimepassiga varustatava ohtliku taimekahjustaja peremeestaime juures peab olema taimepass, millel on tekst «Käesolevat materjali toimetatakse edasi direktiivi 2008/61/EÜ alusel». Ühendusevälisest riigist Eestisse toimetatava ja riigisisest edasi toimetatava ohtliku taimekahjustaja peremeestaime juures peab olema fütosanitaarsertifikaat, mille lisadeklaratsioonil on tekst «Käesolevat materjali toimetatakse edasi direktiivi 2008/61/EÜ alusel».

(5) Ohtliku materjali saaja korraldab, et suletud purunemiskindlas pakendis ohtlik materjal toimetatakse eriloas märgitud käitlemiskohta otse ja viivitamata.

§ 3. Ohtliku materjali suletud keskkonnas käitlemise nõuded

(1) Ohtlikku materjali võib käidelda üksnes suletud keskkonnas käitlemise nõuete kohaselt nende nõuete täitmist võimaldavas käitlemiskohas. Selleks, et välistada ohtliku materjali levik suletud keskkonnast väljapoole, rakendatakse käitlemisel ohtliku materjali levikut välistavaid abinõusid.

(2) Ohtliku materjali käitlemiskohas tuleb sordiaretajal, teadus- ja arendusasutusel ning Põllumajandusuuringute Keskusel:

- 1) eraldada ohtlik materjal teistest taimedest ja taimekahjustajatest ning muust ohtlikust materjalist, sealhulgas vajaduse korral hävitada taimeistik käitlemiskohta vahetult ümbritseval alal;
- 2) määrata käitlemisnõuete täitmise eest vastutav isik;
- 3) kehtestada juurdepääsupiirang käitlemiskohta, selle ruumidesse ning käitlemiskohta ümbritsevale alale;
- 4) tähistada käitlemiskoht, selle ruumid ja käitlemiskohta ümbritsev ala asjakohaselt ning varustada need teabega käitlemisviisi ja käitlemise eest vastutava isiku kohta;
- 5) pidada arvestust ohtliku materjali käitlemise üle;
- 6) tagada käitlemisel tehtavate toimingute juhendmaterjalide olemasolu, kaasa arvatud juhend ohtliku materjali suletud keskkonnast väljapoole levimise korral rakendatavate toimingute kohta;
- 7) tagada käitlemiskohas ja selle ruumides asjakohase turva- ja alarmsüsteemi olemasolu ning toimimine;
- 8) rakendada käitlemiskoha ruumides ohtliku materjali leviku vältimise abinõusid;
- 9) järgida ohtlikust materjalist proovide võtmise ajal ning käitlemiskoha ruumides ohtliku materjali vedamise ajal ohutusnõudeid;
- 10) kahjutustada ohtliku materjali käitlemise jäätmed, muld ja heitvesi;
- 11) puhastada käitlemiskoht, töövahendid ja käitlemiskoha ruumid ning tagada töötajatele vajalikud hügieenitingimused ja desinfitseerimisvahendid;
- 12) rakendada abinõusid ohtliku materjali kahjutustamiseks, kasutades selleks sobivaid vahendeid;
- 13) kontrollida käitlemise lõpetamiseks ohtlikku materjali selleks sobivates tingimustes, kasutades vajaduse korral sobivat laboratoorset meetodit ning asjakohaseid vahendeid.

(3) Arvestades ohtliku materjali bioloogiat ja epidemioloogiat, tuleb ohtliku materjali suletud keskkonnas käitlemise korral sordiaretajal, teadus- ja arendusasutusel ning Põllumajandusuuringute Keskusel:

- 1) säilitada ohtlikku materjali ruumis, mis on teistest ruumidest eraldatud topeltustega;
- 2) säilitada ohtlikku materjali alarõhuga ruumis;
- 3) säilitada ohtlikku materjali konteineris, mis on ohtliku materjali iseenesliku väljumise välistamiseks varustatud sobiva võrgusilma suurusega võrguga või veepiirde või muu kaitsepiirdega;
- 4) säilitada ohtlikku materjali teist liiki ohtlikust materjalist eraldi;
- 5) säilitada sordiaretuses kasutatavat ohtlikku materjali kohaste käsitlemisvahenditega varustatud aretuspuuris;
- 6) säilitada ohtlikku materjali tingimustes, mis välistavad ohtlike ja kohalike taimekahjustajate liikide ja tüvede vahelise ristumise;
- 7) vältida ohtliku materjali püsikultuuri tekkimise võimalust;
- 8) säilitada ohtlikku materjali tingimustes, milles ohtliku taimekahjustaja paljunemine on kontrolli all;
- 9) säilitada ohtlikku materjali viisil, mis välistab ohtliku taimekahjustaja levimise levistega;
- 10) teha vajalikud toimingud, et kontrollida, kas ohtlik materjal on puhas teistest ohtlikest taimekahjustajatest ja parasiitidest;
- 11) rakendada sobivaid abinõusid võimalike siirutajate hävitamiseks;
- 12) *in vitro*toimingute käigus käsitleda ohtlikku materjali steriilsetes tingimustes ning varustada laboratoorium aseptiliste toimingute tegemiseks vajalike vahenditega;
- 13) säilitada siirutajatega levivat ohtlikku materjali tingimustes, mis välistavad ohtliku materjali levimise;
- 14) käidelda ohtlikku materjali hooajalisi iseärasusi arvestades üksnes ajal, mil keskkonna saastumise oht on väikseim.

§ 4. Sordiaretuses, katsetes ja muus teadustöös ohtliku materjali kasutamise nõuded

Sordiaretuses, katsetes ja muus teadustöös ohtlikku materjali kasutades tuleb sordiaretajal, teadus- ja arendusasutusel ning Põllumajandusuuringute Keskusel tagada, et:

- 1) järgitakse ohtliku materjali suletud keskkonnas käitlemise nõudeid;
- 2) kasutatava ohtliku materjali kogus ei ole suurem kui vajalik ega suurem kui eriloal märgitud ohtliku materjali kogus;
- 3) ohtliku materjali käitlemisega tegeleb üksnes töötaja, kellel on ohtliku materjali käitlemise nõuetekohase tagamiseks piisav teaduslik ja erialane ettevalmistus;
- 4) käitlemistingimused on kooskõlas ohtliku materjali tüübi ja kasutada kavandatava kogusega, võttes arvesse ohtliku materjali bioloogiat, levimise viisi, mõju keskkonnale ja muid tegureid, mis on seotud asjaomast ohtlikust materjalist põhjustatud ohuga;
- 5) võetakse arvesse ohtliku materjali käitlemise mõju keskkonnale.

§ 5. Ohtliku materjali käitlemise eriloa taotlemine

(1) Ohtliku materjali käitlemise eriloa saamiseks esitab sordiaretaja, teadus- ja arendusasutus või Põllumajandusuuringute Keskus vähemalt kaks kuud enne kavandatavat käitlemise algust järelevalveasutusele sellekohase taotluse. Taotlusele märgitakse ohtliku materjali ja selle kavandatava käitlemise kohta järgmised andmed:

- 1) teadus- ja arendusasutuste alamregistri registrinumber, kui taotleja on teadus- ja arendusasutus;
- 2) käitlemisnõuete täitmise eest vastutava isiku nimi;
- 3) ohtliku materjali teaduslik nimetus või nimetused;
- 4) ohtliku materjali tüüp, ohtliku taimekahjustaja puhul ka selle arengustaadium;
- 5) ohtliku materjali kogus;
- 6) ohtliku materjali päritoluriik ja -piirkond ning kaubasaatja nimi ja aadress;
- 7) käitlemise algus- ja lõpptähtaeg, käitlemise viis ja eesmärk, sealhulgas lühikokkuvõtte sordiaretestustööst, katsetest ja muust teadustööst, milles ohtlikku materjali kavatakse kasutada;
- 8) ohtliku materjali käitlemise koht ja käitlemise tingimuste kirjeldus ning käitlemiskoha asukoha aadress;
- 9) laboratoorsete analüüside tegemise vajaduse korral ka analüüside tegemise koht aadress ja analüüside tegemise tingimuste kirjeldus;
- 10) ohtliku materjali hävitamise või kahjutustamise meetod käitlemise lõpetamisel;
- 11) ohtliku materjali esmase ladustamise asukoht pärast ohtliku materjali üle järelevalve lõpetamist või peremeestaime puhul esmase istutamise koht pärast ohtliku materjali käitlemise lõpetamist.

(2) Ühendusevälisest riigist Eestisse toimetatava ohtliku materjali käitlemise korral märgitakse taotlusele lisaks lõikes 1 loetletud andmetele ka:

- 1) selle piiripunkti nimetus, mille kaudu ohtlik materjal Eestisse toimetatakse;
- 2) ohtlikku materjali sisaldavate pakendite arv ja kirjeldus.

(3) Taotlusele lisatakse:

- 1) ohtliku materjali käitlemise koht asendiplaan koos vee- ja kanalisatsioonivõrkude plaaniga;
- 2) käitlemisruumide plaan koos seadmete paigutuse, vee- ja kanalisatsioonivõrgu ning ventilatsiooni sisevõrkude plaaniga;
- 3) ühendusevälisest riigist Eestisse toimetatava ohtliku materjali puhul selle päritolu tõendav asjakohane dokument.

(4) Kui taotleja soovib käidelda «Looduskaitseaduse» § 57 lõike 2 alusel kehtestatud nimekirjas nimetatud võõrliiki kuuluvat ohtlikku materjali, lisab ta taotlusele «Looduskaitseaduse» § 57 lõike 5 alusel väljastatud loa.

[RT I 2008, 57, 317– jõust. 1.01.2009]

§ 6. Taotluse menetlemine

(1) Taotluse läbivaatamise käigus järelevalveametnik:

- 1) kontrollib taotluses esitatud andmeid;
- 2) kontrollib ohtliku materjali sordiaretestuses, katsetes ja muus teadustöös kasutamise eesmärgipärasust;
- 3) hindab ohtliku materjali levimise ohtu iga taotluses nimetatud tegevuse kohta, tuginedes rahvusvahelistele taimekahjustaja riskianalüüsi meetoditele;
- 4) hindab ohtliku materjali kontrollimatu leviku vältimiseks kavandatavaid abinõusid.

(2) Järelevalveametnik võib kontrollida käitlemistingimuste, kavandatavate abinõude ning ohtliku materjali levimise ohtu kohta esitatud andmeid käitlemiskohas kohapeal.

§ 7. Eriloa väljastamine

(1) Järelevalveasutus teeb otsuse eriloa andmise või sellest keeldumise kohta taotluse saamisest arvates 60 päeva jooksul.

(2) Otsuses märgitakse:

- 1) eriloa saaja nimi, elu- või asukoha aadress ning sidevahendite numbrid, teadus- ja arendusasutuse puhul ka teadus- ja arendusasutuste alamregistri registrinumber;
- 2) ohtliku materjali käitlemise koht ja aadress;
- 3) käitlemise ohutuse nõuete täitmise eest vastutava isiku nimi;
- 4) ohtliku materjali päritoluriik ja -piirkond;
- 5) ohtliku materjali teaduslik nimetus või nimetused;
- 6) ohtliku materjali tüüp;
- 7) ohtliku materjali kogus, sealhulgas ohtliku taimekahjustaja puhul selle arengustaadium;
- 8) lubatud käitlemisviis;
- 9) eriloa kehtivusaeg.

(3) Lisaks lõikes 2 nimetatud andmetele märgitakse otsuses ohtliku taimekahjustaja kontrollimatu leviku välistamise lisakohustus, kui see on järelevalveasutuse hinnangul vajalik ohtliku taimekahjustaja kontrollimatu

leviku vältimiseks, ning ohtliku materjali ühendusevälisest riigist Eestisse toimetamise korral selle piiripunkti nimetus, mille kaudu ohtlik materjal Eestisse toimetatakse.

(4) Otsuse ärakiri toimetatakse taotlejale kätte posti teel arvates otsuse tegemisest viie tööpäeva jooksul.

(5) Eriloa kehtivusaega võib eriloa omaniku taotluse alusel pikendada. Eriloa kehtivuse pikendamist taotletakse ning taotlus vaadatakse läbi ja asjakohane otsus tehakse määruuses eriloa väljastamiseks ettenähtud korra kohaselt.

§ 8. Teavitamine ja arvestuse pidamine

(1) Ohtliku materjali käitlemisel teevad sordiaretaja, teadus- ja arendusasutus ning Põllumajandusuuringute Keskus koostööd järelevalveasutusega, teavitades teda viivitamata ohtliku materjali leviku ohust või levikust või keskkonna saastumisest ohtliku materjaliga.

(2) Sordiaretaja, teadus- ja arendusasutus ning Põllumajandusuuringute Keskus peavad ohtliku materjali käitlemise üle arvestust, kogudes ja säilitades sellekohaseid andmeid.

(3) Iga aasta 1. augustiks esitavad sordiaretaja, teadus- ja arendusasutus ning Põllumajandusuuringute Keskus järelevalveasutusele andmed ohtliku materjali ja selle koguse kohta, mida kasutati käitlemisel andmete esitamise aastale eelnenud aasta 1. juulist kuni andmete esitamise aasta 30. juunini.

§ 9. Ohtliku materjali käitlemise lõpetamine

(1) Ohtliku materjali käitlemise lõpetamisel esitab käitleja ohtliku materjali suletud keskkonnast väljaviimiseks kirjaliku teate järelevalveasutusele.

(2) Enne ohtliku materjali suletud keskkonnast väljaviimist tehakse olenevalt ohtliku materjali tüübist järgmised ohtliku materjali käitlemise lõpetamise toimingud:

- 1) ohtlik materjal hävitatakse või vabastatakse ohtlikust taimekahjustajast;
- 2) ohtlikust taimekahjustajast vabastatud taime kontrollitakse ning järelevalveametniku määratud nõuetekohases laboratooriumis tehakse vajalikud laboratoorsed analüüsid, et tuvastada taimel ohtliku taimekahjustaja puudumine;
- 3) ohtliku materjaliga vahetus kokkupuutes olnud taim, taimne saadus või muu objekt ning töövahend hävitatakse või steriliseeritakse või töödeldakse seda muul järelevalveametniku määratud viisil;
- 4) ohtliku materjali käitlemise või säilitamise ruum steriliseeritakse või puhastatakse järelevalveametniku määratud viisil.

(3) Ohtliku materjali käitlemise lõpetamise toiminguid teha ning ohtlikku materjali suletud keskkonnast välja viia võib üksnes järelevalveametniku järelevalve all. Nimetatud toimingud tehakse eriloa omaniku kulul.

§ 10. Ohtliku materjali käitlemise lõpetamise toimingud perekondadesse tsitrus (*Citrus L.*), kinkanipuu (*Fortunella Swingle*) ja pontsirus (*Poncirus Raf.*) kuuluvate liikide taimede puhul

(1) Perekondadesse tsitrus (*Citrus L.*), kinkanipuu (*Fortunella Swingle*) ja pontsirus (*Poncirus Raf.*) kuuluvate liikide ja nende hübriidide taimi, välja arvatud vilju ja seemneid, säilitatakse enne nende üle järelevalve lõpetamist ohtliku materjali käitlemise kohas vegetatiivset kasvu soodustavates tingimustes, kontrollitakse visuaalselt ohtliku taimekahjustaja tekitatud kahjustuse avastamiseks ning laboratoorselt ohtliku taimekahjustaja esinemise avastamiseks ja tuvastamiseks.

(2) Lõikes 1 nimetatud taimi kontrollitakse laboratoorselt, kasutades vajaduse korral indikaartaimi, nagu apelsinipuu (*Citrus sinensis* (L.) Osbeck), hapu laimipuu (*C. aurantifolia* Christm. Swing), näsaviljaline sidrunipuu (*C. medica* L.), harilik mandariinipuu (*C. reticulata* Blanco) ja perekonna seesam (*Sesamum L.*) taimed, järgmiste ohtlike taimekahjustajate esinemise avastamiseks ja tuvastamiseks:

- 1) bakteri *Xanthomonas campestris* kõik perekonnale tsitrus (*Citrus L.*) patogeensed rassid;
- 2) leproos (*Leprosis*);
- 3) nõialuudsus (*Witches' broom* (MLO));
- 4) *Phoma tracheiphila* (Petri) Kanchaveli & Gikashvili;
- 5) räballehisuse viirus (*Tatter leaf virus*);
- 6) satsuma kääbuskasvulisuse viirus (*Satsuma dwarf virus*);
- 7) tsitruseliste kirjukloroos (*Citrus variegated chlorosis*);
- 8) tsitruseliste mosaiikviirus (*Citrus mosaic virus*);
- 9) tsitruseliste rohebakter (*Citrus greening bacterium*);
- 10) tsitruseliste rõngaslaiksuse viirus (*Naturally spreading psorosis*);
- 11) tsitruseliste soonpaha tekitaja (*Citrus vein enation woody gall*);
- 12) tsitruseliste spiroplasma (*Spiroplasma citri* Saglio et al.);
- 13) tsitruseliste tristeza-viiruse (*Citrus tristeza virus*) kõik rassid.

(3) Lehemädaniku, lehepõletiku ja muu sarnaste haigustunnustega taimehaiguse avastamiseks siiratakse lõikes 1 nimetatud taime võrse tipp steriilses kultuuris kasvatatud seemiktaimele. Haiguse avastamise korral rakendatakse kohe ohtliku taimekahjustaja liigile kohaseid tõrjebabinõusid.

§ 11. Ohtliku materjali käitlemise lõpetamise toimingud perekondadesse õunapuu (*Malus*Mill.), ploomipuu (*Prunus* L.), küdoonia (*Cydonia*Mill.), pirnipuu (*Pyrus* L.) ja maasikas (*Fragaria* L.) kuuluvate liikide taimede puhul

(1) Perekondadesse õunapuu (*Malus*Mill.), ploomipuu (*Prunus* L.), küdoonia (*Cydonia*Mill.) ja pirnipuu (*Pyrus* L.) kuuluvate liikide ja nende hübriidide ning perekonna maasikas (*Fragaria* L.) istutamiseks ettenähtud taimi, välja arvatud seemneid, säilitatakse enne nende üle järelevalve lõpetamist ohtliku materjali käitlemise kohas vegetatiivset kasvu soodustavates tingimustes, kontrollitakse visuaalselt ohtliku taimekahjustaja tekitatud kahjustuse avastamiseks ning laboratoorselt ohtliku taimekahjustaja esinemise avastamiseks ja tuvastamiseks.

(2) Perekonna õunapuu (*Malus*Mill.) istutamiseks ettenähtud taimi kontrollitakse laboratoorselt, kui taimede päritoluriigis esineb järgmisi ohtlikke taimekahjustajaid:

- 1) kirsipuu karelehisuse viirus (Ameerika) (*Cherry rasp leaf virus*(American));
- 2) õunapuu võrsustumistõve mükoplasma (*Apple proliferation mycoplasma*).

(3) Perekonna õunapuu (*Malus*Mill.) istutamiseks ettenähtud taimi kontrollitakse laboratoorselt järgmiste ohtlike taimekahjustajate esinemise avastamiseks ja tuvastamiseks:

- 1) tomati rõngaslaiksuse viirus (*Tomato ringspot virus*);
- 2) tubaka rõngaslaiksuse viirus (*Tobacco ringspot virus*);
- 3) viljapuu-bakterpõletik (*Erwinia amylovora*(Burr.) Winsl. et al.).

(4) Perekonna ploomipuu (*Prunus* L.) istutamiseks ettenähtud taimi kontrollitakse laboratoorselt olenevalt perekonda ploomipuu kuuluvast liigist, kui taimede päritoluriigis esineb järgmisi ohtlikke taimekahjustajaid:

- 1) aprikoosi klorootilise keerdlehisuse viirus (*Apricot chlorotic leafroll mycoplasma*);
- 2) kirsipuu karelehisuse viirus (Ameerika) (*Cherry rasp leaf virus*(American));
- 3) *Pseudomonas syringae*pv. *persicae*(*Prunier* et al.) Young et al.

(5) Perekonna ploomipuu (*Prunus* L.) istutamiseks ettenähtud taimi kontrollitakse laboratoorselt järgmiste ohtlike taimekahjustajate esinemise avastamiseks ja tuvastamiseks:

- 1) kirsi väikeseviljalisuse patogeen (mitte-Euroopa rassid) (*Little cherry pathogen*(non-European isolates));
- 2) ploomi joonelisuse viirus (Ameerika) (*Plum line pattern virus*(American));
- 3) ploomirõuged (*Plum pox virus*);
- 4) tomati rõngaslaiksuse viirus (*Tomato ringspot virus*);
- 5) valeriketsia (*Peach phony rickettsia*);
- 6) virsiku kollane mükoplasma (*Peach yellows mycoplasma*);
- 7) virsiku mosaiikviirus (Ameerika) (*Peach mosaic virus*(American));
- 8) virsiku rosettmosaiikviirus (*Peach rosette mosaic virus*);
- 9) virsiku rosett-mükoplasma (*Peach rosette mycoplasma*);
- 10) virsiku X-mükoplasma (*Peach X-disease mycoplasma*);
- 11) *Xanthomonas campestris*pv. *pruni*(Smith) Dye.

(6) Perekondade küdoonia (*Cydonia*Mill.) ja pirnipuu (*Pyrus* L.) istutamiseks ettenähtud taimi kontrollitakse laboratoorselt järgmiste ohtlike taimekahjustajate esinemise avastamiseks ja tuvastamiseks:

- 1) pirnipuu kõngumistõve mükoplasma (*Pear decline mycoplasma*);
- 2) viljapuu-bakterpõletik (*Erwinia amylovora*(Burr.) Winsl. et al.).

(7) Perekonna maasikas (*Fragaria* L.) istutamiseks ettenähtud taimi kontrollitakse laboratoorselt, kasutades vajaduse korral indikaatortaimi, nagu metsmaasikas (*Fragaria vesca* L.), virgiinia maasikas (*F. virginiana*) ja perekonna hanemalts (*Chenopodium* spp.) taimed, järgmiste ohtlike taimekahjustajate esinemise avastamiseks ja tuvastamiseks:

- 1) maasika-antraknoos (*Colletotrichum acutatum*Simmonds);
- 2) maasika-bakterpõletik (*Xanthomonas fragariae*Kennedy et King);
- 3) maasika-fütoftoroos (*Phytophthora fragariae*Hickman var. *fragariae*Wilcox et Duncan);
- 4) maasika kimarlehisuse viirus (*Strawberry crinkle virus*);
- 5) maasika latentne C-viirus (*Strawberry latent 'C' virus*);
- 6) maasika latentne rõngaslaiksuse viirus (*Strawberry latent ringspot virus*);
- 7) maasika mosaiikviirus (*Arabis mosaic virus*);
- 8) maasika nõialuudsuse mükoplasma (*Strawberry witches' broom mycoplasma*);
- 9) maasika nõrga kollaservalisuse viirus (*Strawberry mild yellow edge virus*);
- 10) maasika paelroodsuse viirus (*Strawberry vein banding virus*);
- 11) tomati mustlaiksuse viirus (*Tomato black ring virus*);
- 12) tomati rõngaslaiksuse viirus (*Tomato ringspot virus*);
- 13) vaarika rõngaslaiksuse viirus (*Raspberry ringspot virus*).

§ 12. Ohtliku materjali käitlemise lõpetamise toimingud perekonda viinapuu (*Vitis*L.) kuuluvate liikide taimede puhul

(1) Perekonda viinapuu (*Vitis L.*) kuuluvate liikide taimi, välja arvatud vilju, säilitatakse enne nende üle järelevalve lõpetamist ohtliku materjali käitlemise kohas vegetatiivset kasvu soodustavates tingimustes, kontrollitakse visuaalselt ohtliku taimekahjustaja, sealhulgas eriti *Daktulosphaira vitifoliae*(Fitch) tekitatud kahjustuse avastamiseks ning laboratoorselt ohtliku taimekahjustaja esinemise avastamiseks ja tuvastamiseks.

(2) Perekonda viinapuu (*Vitis L.*) kuuluvate liikide taimi, mille päritoluriigis esineb järgmisi ohtlikke taimekahjustajaid:

- 1) Ajinashika haigus (*Ajinashika disease*), kontrollitakse haiguse esinemise suhtes laboratoorselt ning negatiivse analüüsitulemuse puhul indekseeritakse kontrollitud taimset materjali viinapuusordi 'Koshu' taimedele ning neid taimi kontrollitakse visuaalselt kahe kasvutsükli vältel;
- 2) kirjusuveviirus (*Summer mottle virus*), kontrollitakse laboratoorselt viiruse esinemise suhtes, kasutades asjakohaseid indikaartaimi, sealhulgas viinapuusortide 'Sideritis', 'Cabernet-Franc' ja 'Mission' taimi;
- 3) viinapuu kääbuskasvuvirus (*Grapevine stunt virus*), kontrollitakse laboratoorselt viiruse esinemise suhtes, kasutades asjakohaseid indikaartaimi, sealhulgas viinapuusordi 'Campbell Early' taimi, ning neid taimi jälgitakse visuaalselt ühe kasvutsükli jooksul.

(3) Perekonda viinapuu (*Vitis L.*) kuuluvate liikide taimi kontrollitakse laboratoorselt, kasutades vajaduse korral indikaartaimi, järgmiste ohtlike taimekahjustajate esinemise avastamiseks ja tuvastamiseks:

- 1) põõsasmustika lehelaiksuse viirus (*Blueberry leaf mottle virus*);
- 2) tomati rõngaslaiksuse viirus (*Tomato ringspot virus*);
- 3) tubaka rõngaslaiksuse viirus (*Tobacco ringspot virus*);
- 4) viinapuu kollane fütoplasma (*Grapevine Flavescence dorée MLO*);
- 5) virsiku rosettmosaikviirus (*Peach rosette mosaic virus*);
- 6) *Xylella fastidiosa*(Well et Raju);
- 7) *Xylophilus ampelinus*(Panagopoulos) Willems et al.

§ 13. Ohtliku materjali käitlemise lõpetamise toimingud perekonda maavits (*Solanum L.*) kuuluvate liikide taimede ja nende mugulate puhul

(1) Perekonda maavits (*Solanum L.*) kuuluvate stooloneid või mugulaid moodustavate liikide või nende hübriidide istutamiseks ettenähtud taimi või nende mugulaid säilitatakse enne nende üle järelevalve lõpetamist ohtliku materjali käitlemise kohas vegetatiivset kasvu soodustavates tingimustes, kontrollitakse visuaalselt ohtliku taimekahjustaja, sealhulgas eriti viiruse *Potato yellow vein disease*tekitatud kahjustuse avastamiseks ning laboratoorselt ohtliku taimekahjustaja esinemise avastamiseks ja tuvastamiseks.

(2) Lõikes 1 nimetatud istutamiseks ettenähtud taimi või nende mugulaid kontrollitakse laboratoorselt järgmisi bakterhaigusi põhjustavate bakterite esinemise avastamiseks ja tuvastamiseks:

- 1) kartuli pruun-baktermädanik (*Ralstonia solanacearum*(Smith) Yabuuchi et al.);
- 2) kartuli ringmädanik (*Clavibacter michiganensis*(Smith) Davis et al. ssp. *sepedonicus*(Spieckermann et Kotthoff) Davis et al.).

(3) Lõikes 1 nimetatud istutamiseks ettenähtud taimi või nende mugulaid kontrollitakse laboratoorselt järgmiste viiruste ja viirusesarnaste organismide esinemise avastamiseks ja tuvastamiseks:

- 1) *Andean potato latent virus*;
- 2) *Andean potato mottle virus*;
- 3) kartuli värtna viroid (*Potato spindle tuber viroid*);
- 4) *Potato black ringspot virus*;
- 5) *Potato virus T*.;
- 6) *Potato yellowing alfamovirus*;
- 7) üldlevinud kartuliviirused A, M, S, V, X ja Y (kaasa arvatud Y⁰, Yⁿ, Y^c) ja kartuli-keerdlehisus (*Potato leaf roll virus*).

(4) Kartuli bioloogilist seemet kontrollitakse laboratoorselt vähemalt lõike 3 punktides 1 ja 3–5 nimetatud viiruste ja viirusesarnaste organismide esinemise avastamiseks ja tuvastamiseks.

(5) Järelevalve lõikes 1 nimetatud istutamiseks ettenähtud taimede või nende mugulate käitlemise lõpetamise toimingute üle lõpetatakse üksnes laboratoorselt kontrollitud taimse materjali puhul. Mugulast võetud silmade laboratoorse kontrolli puhul lõpetatakse järelevalve üksnes silmast kasvatatud järgmise põlvkonna taime üle. Järelevalvet mugulate üle ei lõpetata ning mugulad hävitatakse, et vältida võimalikke probleeme mittesüsteemse nakkusega.

§ 14. Perekonda maavits (*Solanum L.*) kuuluvate liikide taimede ja nende mugulate laboratoorne kontroll

(1) Perekonda maavits (*Solanum L.*) kuuluvate stooloneid või mugulaid moodustavate liikide taimede või nende hübriidide istutamiseks ettenähtud taimi ja nende mugulaid kontrollitakse bakterhaigusi põhjustavate bakterite esinemise avastamiseks ja tuvastamiseks laboratoorselt järgmiselt:

- 1) mugulate puhul võetakse mugula basaalne tipp igast proovis olevast mugulast ning tehakse laboratoorne analüüs. Proovi standardsuurus on 200 mugulat, kuid analüüsi on võimalik teha ka juhul, kui proovis on vähem kui 200 mugulat;
- 2) noorte taimede ja pistikute, kaasa arvatud mikrotaimede puhul analüüsitakse iga taime või pistiku varre alumisest osast või vajaduse korral juurest võetud lõike;

3) punktides 1 ja 2 kirjeldatud analüüside tegemise järel on soovitatav analüüse korrata järgmise põlvkonna mugulatega või stooloneid moodustava taime puhul varre alumisest osast võetud lõikudega pärast seda, kui taim on läbinud ühe normaalse kasvutsükli;

4) punktides 1 ja 2 nimetatud ohtlikul materjalil kartuli ringmädaniku (*Clavibacter michiganensis*(Smith) Davis et al. ssp. *sepedonicus*(Speckermann et Kotthoff) Davis et al.) haigusetekitaja tuvastamiseks kasutatakse nõukogu direktiivi 93/85/EMÜ kartuli ringmädaniku kontrolli kohta (EÜT L 259, 18.10.1993, lk 1–25) I lisas sätestatud analüüsimeetodit;

5) punktides 1 ja 2 nimetatud ohtlikul materjalil kartuli pruun-baktermädaniku (*Ralstonia solanacearum*(Smith) Yabuuchi et al.) haigusetekitaja tuvastamiseks kasutatakse nõukogu direktiivi 98/57/EÜ haigusetekitaja *Ralstonia solanacearum*(Smith) Yabuuchi et al. kontrolli kohta (EÜT L 235, 21.08.1998, lk 1–39) II lisas sätestatud analüüsimeetodit.

(2) Lõikes 1 nimetatud istutamiseks ettenähtud taimi ja nende mugulaid kontrollitakse viiruste ja viirusosakeste organismide, välja arvatud kartuli värtna viroidi (*Potato spindle tuber viroid*) esinemise avastamiseks ja tuvastamiseks laboratoorselt järgmiselt:

1) mugulate, noorte taimede ja pistikute, kaasa arvatud mikrotaimede puhul tehakse taimede õitsemise ajal või vahetult enne õitsemist seroloogiline test § 13 lõike 3 punktides 1 ja 2 ning 4–7 nimetatud viiruste ja viirusosakeste organismide esinemise avastamiseks ja tuvastamiseks. Seroloogilises testis negatiivse tulemuse andnud materjalile tehakse lisaks indikaatoritaimi kasutades bioloogiline test. Kartuli-keerdlehisuse esinemise avastamiseks ja tuvastamiseks tehakse kaks seroloogilist testi;

2) kartuli bioloogilise seemne puhul tehakse seroloogiline test või bioloogiline test indikaatoritaimede abil, kui seroloogilist testi teha ei ole võimalik. Negatiivse tulemuse andnud materjali puhul tehakse lisatestimine ning kaheldavate tulemuste korral kontrollitakse uuesti, kuid erineva analüüsimeetodiga;

3) punktides 1 ja 2 nimetatud seroloogiliseks ja bioloogiliseks testiks võetakse proov kasvuhoones kasvatatud taime varrest vähemalt kahest kohast, sealhulgas võetakse üks noor väljaarenenud leht varre tipust ja üks vanem leht varre keskosast. Võimaliku mittesüsteemse infektsiooni avastamiseks võetakse proov taime igast varrest. Ühe taime vartelt võetud lehed võib koondada üheks prooviks, kuid erinevatelt taimedelt seroloogiliseks testiks võetud proove ei tohi omavahel segada, välja arvatud juhul, kui kasutatavas meetodis on ette nähtud mitme taime lehti üheks prooviks koondada. Bioloogilise testi puhul võib üheks prooviks koondada kuni viie taime lehed, mida kasutatakse vähemalt kahe indikaatoritaimi inokuleerimiseks;

4) punktides 1 ja 2 sätestatud bioloogiliseks testiks kasutatakse Euroopa ja Vahemere maade taimekaitseorganisatsiooni (EPPO) nimekirjas loetletud indikaatoritaimi või muid ametlikult heaks kiidetud indikaatoritaimi, mille puhul on tõestatud, et need sobivad viiruse diagnoosimiseks.

(3) Lõikes 1 nimetatud istutamiseks ettenähtud taimi kontrollitakse kartuli värtna viroidi (*Potato spindle tuber viroid*) esinemise avastamiseks ja tuvastamiseks laboratoorselt järgmiselt:

1) kasvuhoones kasvatatud taimi kontrollitakse laboratoorselt niipea, kui need on heas kasvujõus, kuid enne õitsemist või tolmlenmist. Mugulate, idude, mikrotaimede ja seemiktaimede analüüsimist käsitatakse vaid esialgse laboratoorse kontrollina;

2) prooviks võetakse üks täiesti väljaarenenud leht taime iga varre tipust;

3) laboratoorseks kontrolliks ettenähtud materjali kasvatatakse vähemalt 18 °C juures, kuid eelistatavalt üle 20 °C juures, ja päevavalguse või kunstliku valgustusega saavutatud vähemalt 16-tunnise päevapikkuse juures;

4) analüüsimeetodina kasutatakse kas radioaktiivset või mitteraadioaktiivset c-DNA- või RNA-hübriidatsiooni, pööratud polüakrüülamiidgeel-elektroforeesi hõbeindikaatoriga või RT-PCR-i;

5) hübriidatsiooni ja pööratud polüakrüülamiidgeel-elektroforeesi puhul võib koos analüüsida kuni viit taime. Rohkem taimi võib koos analüüsida üksnes põhjendatud vajaduse korral.

§ 15.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

¹Nõukogu direktiiv 93/85/EMÜ kartuli ringmädaniku kontrolli kohta (EÜT L 259, 18.10.1993, lk 1–25), muudetud direktiiviga 2006/56/EÜ (ELT L 182, 4.07.2006, lk 1–43); komisjoni direktiiv 2008/61/EÜ, millega kehtestatakse tingimused, mille alusel võib teatavaid nõukogu direktiivi 2000/29/EÜ I–V lisas loetletud kahjulikke organisme, taimi, taimseid saadusi ja muid tooteid tuua ühendusse või teatavatele ühenduse kaitstavatele aladele või nende piires vedada katsete tegemiseks, teaduslikel eesmärkidel ja sordivalikuks (ELT L 158, 18.06.2008, lk 41–55); nõukogu direktiiv 98/57/EÜ haigusetekitaja *Ralstonia solanacearum*(Smith) Yabuuchi et al. kontrolli kohta (EÜT L 235, 21.08.1998, lk 1–39), muudetud direktiiviga 2006/63/EÜ (ELT L 206, 27.07.2006, lk 36–106); nõukogu direktiiv 2000/29/EÜ taimedele või taimsetele saadustele kahjulike organismide ühendusse sissetoomise ja seal levimise vastu võetavate kaitsemeetmete kohta (EÜT L 169, 10.07.2000, lk 1–112), muudetud direktiividega 2001/33/EÜ (EÜT L 127, 9.05.2001, lk 42–44), 2002/28/EÜ (EÜT L 77, 20.03.2002, lk 23–25), 2002/36/EÜ (EÜT L 116, 3.05.2002, lk 16–26), 2002/89/EÜ (EÜT L 355, 30.12.2002, lk 45–60), 2003/22/EÜ (ELT L 78, 25.03.2003, lk 10–11), 2003/47/EÜ (ELT L 138, 5.06.2003, lk 47–48), 2003/116/EÜ (ELT L 321, 6.12.2003, lk 36–40), 2004/31/EÜ (ELT L 85, 23.03.2004, lk 18–23), 2004/70/EÜ (ELT L 127, 29.04.2004, lk 97–103), 2004/102/EÜ (ELT L 309, 6.10.2004, lk 9–25), 2005/15/EÜ (ELT L 056, 2.03.2005, lk 12–13), 2005/16/EÜ (ELT L 057, 3.03.2005, lk 19–22), 2005/77/EÜ (ELT L 296, 12.11.2005, lk 17), 2006/14/EÜ (ELT L 34, 7.02.2006, lk 24–25), 2006/35/EÜ (ELT L 88, 25.03.2006, lk 9–12), 2007/41/EÜ (ELT L 169, 29.06.2007, lk 51–52), 2008/64/EÜ (ELT L 168, 28.06.2008, lk 31–35) ning määrustega (EÜ) nr 806/2003 (ELT L 122, 16.05.2003, lk 1–35) ja (EÜ) nr 2004/882 (ELT L 165, 30.04.2004, lk 1–141).

